

BİLGİ YAYINLARI: 59
TİYATRO DİZİSİ : 17

Birinci Basm
Ocak 1968

BİLGİ YAYINEVİ
Sakarya Caddesi No: 8
Tel: 17 74 03 — 17 89 30
Yenişehir — Ankara

AİSKHYLOS

Jüksel Fakir

ZİNCİRE VURULMUŞ
PROMETHEUS

TÜRKÇESİ: AZRA ERHAT
SABAHATTİN EYUBOĞLU

BİLGİ YAYINEVİ

K İ Ő İ L E R

KRATOS, Güç

BİA, Zor

HEPHAİSTOS

PROMETHEUS

OKEANOS KIZLARI, Koro

OKEANOS

İO

HERMES

BÖLÜMLER

Adları	Kişileri	Mısraları
<i>Prologos</i>	Kratos — Hephaistos	1 - 87
<i>Parodos</i>	Prometheus — Koro	88 - 192
<i>1nci Epeisodion</i>	a) Prometheus — Korobaşı	193 - 284
	b) Prometheus — Okeanos	285 - 396
<i>1nci Stasimon</i>	Koro	397 - 435
<i>2nci Epeisodion</i>	Prometheus — Korobaşı	436 - 525
<i>2nci Stasimon</i>	Prometheus — Koro — İo	526 - 608
<i>3ncü Epeisodion</i>	Prometheus — İo — Korobaşı	609 - 876
<i>3ncü Stasimon</i>	İo — Koro	877 - 906
<i>4ncü Epeisodion</i>	a) Prometheus — Korobaşı	907 - 943
	b) Prometheus — Hermes	944 - 1039
<i>Exodos</i>	Prometheus — Hermes — Korobaşı	1040 - 1093

(*Dipte sarp bir kayalık gözükür. Güç ve Zor, Prometheus'u kollarından tutmuş olarak girerler. Hephaistos arkalarından getir. Elllerinde demirci araçları vardır.*)

GÜÇ

İşte uzak bir ucuna geldik dünyanın,
İskitlerin ülkesinde, ıssız topraklardayız.
Hephaistos, şimdi sana düşüyor artık
Babanın buyruklarını yerine getirmek
Ve zincire vurmak bu bozguncuyu 5
Has çelikten kırılmaz halkalarla
Bu diş diş, sivri uçlu sarp kayalığa.
Çalar da armağan eder mi ölümlülere
Senin şeref payını, kıvılcımlı ateşi,
Bütün sanatların kaynağı olan ateşi!
Böyle bir suçu cezasız bırakmaz tanrılar.
Öğrensin Zeus'un buyruğuna girmeyi, 10
Ve anlasın insanlardan yana olmak ne demekmiş.

HEPHAİSTOS

Güç ve Zor, Zeus'un size verdiği iş bitti:
Yapacağınız başka şey kalmadı artık.
Ama benim yüreğim nasıl dayanacak şimdi
Bir tanrıyı, kardeşimi zincire vurmaya 15
Fırtınaların dövdüğü bu kayalara?
Ama yüreğimin dayanması gerek:
Baba sözü dinlememek ağır suç çünkü.

(Prometheus'a)

Olgun düşünceli Themis'in sivri' akıllı oğlu,
Sana olduğu kadar kendime de karşı gelerek,
Çözülmez çelik bağlarla
Bu insan geçmez kayalığa çakacağım seni: 20
Burada ne bir insan yüzü görebilirsin artık
Ne de bir insan sesi duyabilirsin.
Güneşin ateş alev ışınlarıyla pişerek
Güzelim bedeninin karardığını göreceksin.
Sevineceksin gece, gün ışığının üstüne
Alaca örtülerini serince.
Ardından kırağı eritecek güneşi bekleyeceksin. 25
Ama bitmek tükenmek nedir bilmeyecek
Yürekler acısı ağır çilen,
Çünkü seni kurtaracak yiğit doğmadı henüz.
İşte bunu kazandırdı sana insanseverliğİN!
Tanrıyken tanrı öfkesinden korkmadın,
Şeref paylarını ölümlülere vermekle
Kurulu düzeni çİğnemiş oldun. 30
Gör işte bunun karşılığını şimdi :
Bu belâlı kayalıkta, nöbet bekler gibi,
Hep dımdık ayakta duracaksın,
Uyku uyuyamaz, dizlerini bükemezsin.
Ne kadar ağlayıp sızlansan,
Ne kadar yanıp yakılsan, boşuna!
Zeus'un yüreği yumuşamak bilmez:
Gücü yeni elde eden sert olur. 35

GÜÇ

Haydi! Ne oyalayıp yakınıyorsun boşuna?
Sen de kızmalısın tanrıların düşman kesildiği bu
[tanrıya,
O ki insanlara senin payını verdi üstelik.

HEPHAİSTOS

Kan bağlarının gücü korkunç oluyor,
Hele araya dostluk da girince.

GÜÇ

Peki ama baba buyruğundan çıkmak 40
Olacak şey mi, daha mı az korkunç sence?

HEPHAİSTOS

Sen hep böyle taş yürekli ve acı sözlüsün.

GÜÇ

Vahlanmakla kurtaramazsın onu,
Boşuna sızlanıp yorma kendini.

HEPHAİSTOS

Ah bu olmaz olası sanatım benim! 45

GÜÇ

Ne diye sanatına çatıyorsun?
Olan bitenler senin sanatın yüzünden olmadı ki!

HEPHAİSTOS

Keşke bir başkasının payına düşseydi bu sanat!

GÜÇ

Her varlık çoktan bir kaderle yükümlenmiş,
Tanrıların başıdır yalnız yükümlü olmayan:
Zeus'tan başkası özgür değildir. 50

HEPHAİSTOS

Görüyorum öyle olduğunu; sözüm yok.

GÜÇ

Öyleyse vur prangalarını şunun,
Zeus oyalanır görmesin seni.

HEPHAİSTOS

Gören zincirleri de görsün ellerimde.

GÜÇ

Geçir şu halkayı koluna ve vur bütün gücünle, 55
Vur çekicini, çivile şunu kayaya!

HEPHAİSTOS

Al işte! Bitsin bu iş, hem de eksiksiz gediksiz!

GÜÇ

Daha güçlü vur, sıkıştır, gevşek yeri kalmasın!
Çözülmez düğümleri çözebilir o.

HEPHAİSTOS

Bir kolu bağlandı işte, ne yapsa çözemez. 60

GÜÇ

Geç öbürüne şimdi, bağla onu da sıkıca, anlasın
Kurnazlığın Zeus'un karşısında aptallık olduğunu.

HEPHAİSTOS

Yalnız o kusur bulabilir yaptığım işte.

GÜÇ

Haydi durma, batır şimdi göğsüne
Şu çelik çemberin dişlerini sıkıca. 65

HEPHAİSTOS

Ah Prometheus, için için yanıyorum çektiklerine!

GÜÇ

Hâlâ mı duraksamak, Zeus'un düşmanına acımak?
Sakin ha! birgün kendine acırsın sonra.

HEPHAİSTOS

Al gör işte! Gözler dayanır mı bunu görmeğe?

GÜÇ

Bütün gördüğüm hak ettiğimi çekmesi.
Haydi şimdi tunç kuşağı da sar beline! 70

HEPHAİSTOS

Saracağım ister istemez, buyrukların gereksiz.

GÜÇ

Buyururum da, bağırır çağırırım da:
İn şimdi aşağı, ayaklarını bağla zorla.

HEPHAİSTOS

O da oldu işte, hem de hiç zora baş vurmadan. 75

GÜÇ

Kullan bütün gücünü, vur şimdi,
Vur ki etine gırsın halkalar:
İşini denetleyecek olanın şakası yoktur.

HEPHAİSTOS

Konuşman da suratın kadar çirkin!

GÜÇ

Sen dilediğin gibi gevşek yürekli ol,
Bırak ben sertliğim, sarsılmazlığımla kalayım. 80

HEPHAİSTOS

Gidelim artık : Bağlanmadık yeri kalmadı.

GÜÇ

Haydi ne kadar taşkın olabilirsen ol şimdi!
Çal tanrıların hakkını, ver ölümlülere,
Bakalım ne yardımı olacak sana ölümlülerin?
Sana tanrılar yanlışlıkla Prometheus demişler,
Düğümleri çözen demekse adın, 85
Çöz bakalım şimdi bu çözülmez düğümleri!

(Çıkarlar. Uzun bir sessizlik.)

PROMETHEUS

Yüce gökler, tez kanatlı yeller,
Irmakların akıp giden suları,
Denizlerin kıvrım kıvrım sonsuz gülüşleri!
Toprak, varlıkların anası, 90
Ve sen, Güneş, her şeyi gören koca toparlak!
Sesleniyorum size, gelin görün
Bir tanrıya neler çektiriyor tanrılar!

Görün başıma gelenleri,
Yıllar yılı çekeceklerimi. 95
Bu çileyi lâyük gördü bana
Tanrıların başına geçen.

Yazıklar olsun, yazıklar olsun!
Çektiğim çekeceğim acılar
Paralıyor yüreğimi.
Bütün bu işkencelerden sonra
Kurtulacak mıyım bir gün? 100

Ama neler söylüyorum, her şeyi önceden bilmiyor
[muydum?

Hepsini biliyordum başıma geleceklerin.
Payıma düşeni gönül ferahlığıyla taşımalıyım,
Kaderin önüne durulmaz, bilmeliyim bunu. 105
Ama susmak da olmuyor, söylemek de
Bu benim başıma gelenleri.

Evet, ben, karabahtlı ben başımı bu dertlere soktum
İnsanlara iyilik edeyim derken.
Bir gün bir narthex'in kamışı içinde
Çaldım götürdüm insanlara ategün tohumunu.
Bu tohum bütün sanatların anahtarı oldu, 110
Bütün yolları açtı insanlara.
Suçum bu işte benim tanrılara karşı,
Bu yüzden zincire vuruldum bu göklerin altında.

Bu da ne? Ne oluyor?
Nedir bu ses? Bu belli belirsiz güzelim koku da ne? 115
Bir tanrı mı gelen, bir insan mı,
Yarı insan, yarı tanrı yaratıklar mı yoksa?
Çektiklerimi görmeğe mi geliyorlar
Dünyanın bir ucundaki bu kayalığa?
Niçin gelmiş olabilirler?
Ah gelin de zincirlere vurulmuş
Mutsuz bir tanrı görün!
Zeus'un düşmanını görün, 120
İnsanları sevdi diye
Zeus'un sarayındaki bütün tanrılarının
Düşman kesildiği tanrıyı görün!
Aman, bak, daha yakın şimdi!
Kuş sesleri mi duyuyorum yanı başımda? 125
Bir kanat hışırtısı sarıyor havayı:
Bu sinsice geliş korku salıyor içime.

(Kanatlı atların çektiği bir araba Prometheus'un zincire bağlı olduğu kayalığa yakın bir yere iner. İçinde Okeanos kızları vardır.)

KORO

Korkma, korkma!
Gelenler dostların.
Çala kanat ulaştım bu kayalığa,
Babamı zorla razı ettim, 130
Ve rüzgârlar kaptı getirdi beni.
Demir balyoz gümbürtüleri
Mağaramın dibine kadar geldi.
Utanıp arlanmayı bir yana bıraktım,
Ve yalınayak
Uçageldim bu kanatlı arabayla. 135

PROMETHEUS

Ah! Ah!
Bereketli Tethys'ün çocukları
Okeanos'un kızları, 140
Uyku bilmez akışıyla
Koca dünyayı dolanıp duran
Okeanos babanın kızları!
Bakın, görün beni perçinleyen zincirleri
Bu uçurumların başına!
Kimsenin kıskanacağı şey değil
Benim burada tuttuğum nöbet.

KORO

Görüyorum, Prometheus,
Yaş dolu gözlerimi 145
Korkular bulandırıyor
Baktıkça bu kayada sana,
İşkence demirleri içinde
Can çekişen bedenine.
Olympos'ta şimdi
Yeni ellere geçti dümen,
Zeus, yeni yasalar adına,
Keyfince hüküm sürüyor: 150
Dev güçleri yok oluyor eski çağların.

PROMETHEUS

Ah keşki yerin altına atsaydı beni
Ölümlerin ülkesi Hades'ten de aşağı
Tartaros'un inilmez derinliklerine.
Orada bağlasaydı beni
Çözülmez bağlarla.
Hiçbir tanrı, hiçbir varlık 155
Görmeseydi beni,
Görüp de sevinmeseydi,
Oysa şimdi,
Zavalı bir oyuncayım rüzgârların.
Sevine sevine görecek düşmanlarım
Çektiğim işkenceyi.

KORO

Hangi tanrı buna sevinecek kadar 160
Taş yürekli olabilir?
Çektiğine kimin içi yanmaz benimle
Zeus'tan başka?
Bir öfkeye kapılmış o,
Yumuşamaz bir kinle
Uranos soyunu ezme istiyor,
Doyasıya öç almadıkça durmayacak.
Meğer ki başkası punduna getirip 165
Bu ulaşılmaz tahtı elinden ala.

PROMETHEUS

Ama inanın şu diyeceğime:
Ben bu işkence prangaları içinde
Ne kadar küçük düşürülmüş olursam olayım,
Ölümsüz mutluların başı Zeus
Benden yardım istemeye gelecek,
Öğrenmeye can atacak benden
Nerden doğabilecek olduğunu 170
Tacımı tahtını elinden alacak devrimlerin.
İşte o zaman,
Hiçbir şey yumuşatmayacak beni;
Ne baldan tatlı sözlerin büyüğü,

Ne en ağır cezaların korkusu
Bildığım sırrı söyletmeyecek bana. 175
Önce bu çözülmez dediği bağları çözmesi,
Sonra ettiği saygısızlığı ödemesi
Gerekir efendimizin.

KORO

Sözünü sakınmıyorsun,
Başına gelen boyun eğdirmiyor
Tersine baş kaldırtıyor sana. 180
Oysa benim yüreğimi bir korku
Ürpertiverdi birden :
Senin geleceğin ürkütüyor beni.
Biter mi?
Nasıl biter bu çilen senin?
Huyu sert, yüreği taştandır 185
Bu Kronosoğlu'nun.

PROMETHEUS

Billirim amansız olduğunu,
Yasaları keyfince uyguladığını,
Ama o demin söylediklerim
Rahatımı kaçırınca, görürsünüz
Nasıl gevşeyecek yüreği,
Diner o zaman bu azgın öfkesi, 190
Uzlaşmaya, dost olmaya kalkar benimle,
Kurtuluş sabırsızlığı aşar benimkini.

KOROBAŞI

Açıkla öyleyse her şeyi, şuna karşılık ver:
Zeus hangi suçundan ötürü düşman oldu sana?
Niçin bu korkunç, bu yüz karası duruma soktu
[seni? 195
Anlat bize bunu, anlatmak acı gelmezse sana.

PROMETHEUS

Anlatmak acı gelmesine acı gelir bana,
Ama susmak da bir başka türlü acı,
Her türlü bir başka belâ benim için.
Günün birinde bir öfkedir sardı tanrıları,
Birbirine girdi bütün ölümsüzler, 200
Kimi der Kronos gitsin, Zeus otursun tahtına,
Kimi Zeus'un hiç başa geçmesini istemez.
Boşuna öğütler verdim o zaman hepsine:
Uranos'la Toprağın oğulları Titanları 205
Boşuna yatıştırmaya uğraşıp durdum,
Gururlarına kapılıp uzlaşmayı küçümsediler,
Gücün hakkından güçle geliriz sandılar.
Oysa bana anam, Themis ya da Gaia,
Türlü türlü adları olan anam 210
Kaç kez öngörüşüyle söylemişti bana
Nasıl kazanılır gelecek zamanlar,
Güçle, zorla değil, akılla kazanılır demişti.
Anlattım onlara bunu bütün nedenleriyle.
Dinlemediler beni, yüzüme bakmadılar bile. 215
Bu durumda yapabileceğim en akıllıca şey
Anamı dinleyip Zeus'tan yana olmaktı.
Ben Zeus'u tutunca, o da beni tuttu.
Ve bugün eğer koca Kronos ve birleşikleri
Tartaros'un derin karanlıklarına girmişse, 220
Benim bunu gerçekleştiren akıl yoluyla.
İşte tanrıların kralına benim ettiğim hizmet,
Buna karşı aldığım korkunç ödül de bu.
Anlaşılan dostlardan kuşulanmak
Başa geçenlere özgü bir hastalık. 225
Ama sizlerin asıl öğrenmek istediği şeydu:
Hangi suçumdan ötürü bu cezayı verdi?
Anlatayım: Zeus, baba tahtına oturur oturmaz
Başladı her tanrıya bir şeref payı vermeye,
Devletin katlarını önem sırasına koymaya. 230
Bu arada zavallı ölümlüleri düşünmek
Akılın ucundan bile geçmedi,
Tersine, soylarımı ortadan kaldırmak,

Bambaşka, yeni bir soy yaratmak istiyordu.
Bu tasarıya kimse karşı çıkmadı benden başka,
Bir tek ben göze alabildim bunu
Ve kurtardım insanları, önledim 235
Hades'in karanlıklarında yok olup gitmelerini.
İşte bunun için çekiyorum bugün
Bu çekilmez, bu görmeye dayanılmaz acıları.
İnsanlara acıdım diye bana acımaz oldular.
Çarpıldığım ceza öylesine insafsız ki 240
Görülmesi şanı artırılmayacak Zeus'un.

KORABAŞI

Yüreği taştan, demirden olmalı, Prometheus,
Bu çektiğin karşısında duygusuz kalanın.
Ben bu gördüğümü görmüş olmak istemezdim.
Görünce de yüreğim parça parça oldu. 245

PROMETHEUS

Evet, dost gözleri dayanamaz buna.

KORABAŞI

Daha büyük başka suçların olsa gerek.

PROMETHEUS

Evet, ölüm kaygısından da kurtardım ölümlüleri.

KORABAŞI

Nasıl bir devâ buldun bu derde karşı?

PROMETHEUS

Kör umutlar saldım içlerine. 250

KORABAŞI

Yaman bir destek vermişsin insanlara!

PROMETHEUS

Dahası var: ateşi armağan ettim onlara.

KORABAŞI

Ne, kızıl ateş ölümlüleri eline geçti mi?

PROMETHEUS

Evet, bütün sanatları da öğrenecekler ondan.

KORABAŞI

Demek bu suçlarından ötürü Zeus... 255

PROMETHEUS

Bu amansız işkenceyi reva gördü bana.

KORABAŞI

Sonu ne zaman gelecek bu işkencenin?

PROMETHEUS

Zeus'un keyfi ne zaman isterse, o zaman.

KORABAŞI

Zeus'un keyfi ister mi? Nasıl ister bunu?
Nasıl bir yanılığa düştüğünü görmüyor musun? 260
Nerde yanıldı, yüreğim varmıyor bunu söylemeye,
Söylersem sana da acı gelir. Bırakalım bunu.
Bu işkenceden nasıl kurtulabilirsin, onu düşün.

PROMETHEUS

Başı deritte olmayana kolay gelir
Dertliye akıl öğretmek, yanıldın demek.
Ama ben biliyordum başıma gelecek olanı. 265
Bile bile, isteye isteye suç işledim.
Buna karşı söyleyecek bir sözüm yok.
İnsanlar uğruna belâya soktum başımı.
Ama düşünemezdim böylesi işkenceler içinde
Çürüyüp gideceğimi kayalar başında,
Bu ıssız, bu sarp yerde tek başıma. 270
Ama bu halime vahlanmayı bırak, in yere de,
Daha neler gelecek başıma onu öğren.
Bil her şeyi başından sonuna kadar.
Gel, yalvarırım gel, acılarımı paylaş benimle.
Belâ rüzgârı kimseleri ayırd etmez, 275
Dört bir yana eserken, bir seni vurur bir beni.

KORABAŞI

Çağırdığın bizler, Prometheus,
Kendiliğimizden geldik sana.
Hafif ayaklarımla iniyorum işte
Tez kanatlı arabamdan, 280
Kuşların tertemiz yolu havadan
Bu sarp topraklar üstüne.
Senin bütün dertlerini
Bilmek isterim başından sonuna.

*(Okeanos kızları yere ayak basarken,
Okeanos yarı arslan, yarı kartal bir
kuşun çektiği arabayla gelir.)*

OKEANOS

Sana ulaşmak için, Prometheus, 285
Uzun bir yolculuk ettim.
Yularsız, dizginsiz, isteğime uyan
Bu kuş getirdi beni çevik kanatlarıyla.
Dertlerinle dertlendim, blesin.
Kan bağları duygusuz bırakamazdı beni, 290
Ama onlar olmasa da,
Sana duyduğum saygıyı kimselere duymam.
Göreceksin, candan söylüyorum bunu,
Boş övgülerle yaranmak istemiyorum sana.
Haydi, söyle nasıl yardım edebilirim. 295
Okeanos'tan daha güvenilir bir dostun olduğunu
Söyleyemezsin hiçbir zaman.

PROMETHEUS

Ya, nasıl olur? Sen de mi geldin
Çektiğim acıları görmeye?
Nasıl göze aldın durmaz akar Okeanos'u, 300
Doğanın sana oyduğu mağaraları bırakıp,
Bu demir doğuran topraklara gelmeye?
Yoksa başıma geleni yerinde görüp,
Dertlerimi, öfkemi paylaşmaya mı geldin?

Bak gör halimi, gör Zeus'un dostunu,
Zeus'un tahta çıkmasına önyak olanı;
Bak bugün neler çektiyor ona Zeus. 305

OKEANOS

Görüyorum, Prometheus, ve bu durumunda sana
En yararlı öğütü vermek istiyorum
Sen akıldan yana ne kadar zengin olsan da:
Kendini bil ve yeni olaylara uyarak
Yeni davranışlar bulmaya çalış.
Çünkü bugün tanrılar arasında 310
Yeni bir tanrı başa geçmiş bulunuyor.
Böyle acı, böyle ısrırgan sözler edersen,
Duyabilir, ne kadar uzak ve yüksekte de olsa,
O zaman sana bu acıları çektiren öfkesi
Yeni öfkesi yanında çocuk oyuncağı kalır.
Bırak, bahtsız tanrı, bırak kızmayı da, 315
Bu çektiğinden kurtulmanın yolunu ara.
Bunlar sana beylik sözler gibi gelebilir.
Ama şurası da su götürmez ki, Prometheus,
Aşırı bir dilden geldi başına gelenler.
Yine de uslanmış değilsin, diretiyorsun, 320
Dertlerine dert katmaktan korkmuyorsun.
Benden öğüt dinlersen, dikine gitme,
Belâya karşı yürüme, düşün ki
Çok sert bir tanrı var başımızda,
Keyfinden başka yasa dinlediği de yok.
Ben gidip seni kurtarmaya çalışacağım. 325
Bu arada sen rahat dur, taşkın sözler etme.
Sen ki o kadar üstün akıllısın,
Dizginsiz dil belâ getirir, bilirsin.

PROMETHEUS

Ne mutlu sana, her şeyde payın varken, 330
Benim kadar ileri gitmişken sen de,
Cezasız belâsız kurtuldun bu işten.
İyisi mi, bırak, sen karışma artık.
Kaldı ki ne yapsan yumuşatamazsın onu,
Gidip başını derde sokma sen de.

OKEANOS

Kendinden çok başkalarına yarıyor senin akın: 335
Sözlerinden değil, olanlardan çıkarıyorum bunu.
Gideceğim, durdurmaya çalışma beni.
Güvenliyim, güvenliyim, Zeus'u yumuşatıp
Kurtaracağım seni bu belâdan.

PROMETHEUS

Eksik olma, bu davranışını unutmam, 340
Dostluğunda cömertsin bana karşı,
Ama uğraşma, boğuna uğraşmış olursun,
Gerçekten uğraşmak niyetindeysen.
Rahatına bak, bu işin dışında kal.
Herkesin başını derde sokmak istemem
Kendim belâya uğradım diye. 345
Hayır, kardeşim Atlas'ın acısı yeter bana:
Batı karanlığında sırtında taşıyor
Gökle yeri ayıran koca direği.
Kolları nasıl dayanır bu ağır yüke?
Toprağın oğluna da içim yanıyordu:
Nasıl yere serildi, gördüm 350
Bir zamanlar Kilikya mağaralarında oturan
Coşkun Typhon, o yüz başı ejderha.
Ayaklanmıştı bütün tanrılara karşı,
Korkunç çeneleri ölüm üfleyerek dört yana 355
Kızıl şimşekler saçıyordu gözleri,
Açıkça meydan okuyordu Zeus'un gücüne.
Ama iniverdi üstüne Zeus'un amansız oku:
Ateşten soluğuyla havayı yaran yıldırım
Şahlanan mağrur başı çaldı yere. 360
Yüreğinden vuruldu ve bütün gücü
Gök gürültüsü içinde kül oldu gitti.
Şimdi serilmiş yatıyor gövdesi
Etna'nın kökleri arasına sıkışmış 365
Bir dar boğazın yanı başında.
Yukarda, dağın tepesinde Hephaistos
Dövüp duruyor kızıl demirlerini.
Bir gün ateş selleri fıskıracak ordan,

Azgın dişleriyle gidip kemirecekler
Sicilya ovalarının bereketli tarlalarını.
Zeus'un yıldırımıyla kömüre dönmüş Typhon
Dinmek bilmez bir ateş kasırgası içinde
Kızıl oklarla salacak kaynayan öfkesini. 370
Ama sen toy değilsin, benden ögüt dinlemen gerekmez,
Koru kendini, bilirsin nasıl koruyacağını.
Bana gelince, ben bu çileme katlanacağım 375
Zeus'un öfkesi gevşeyinceye kadar.

OKEANOS

Anlamıyor musun, Prometheus,
Öfke hastalığına iyi gelen sözler vardır.

PROMETHEUS

Yüreğin ne zaman yumuşayacağını bilmek şartıyla.
Kaynayan bir öfkenin üstüne zorla gidilmez. 380

OKEANOS

Ama ben gitmeyi göze alırsam,
Ne cezası olabilir bunun, söyle bana.

PROMETHEUS

Boşuna uğraşmış, delilik etmiş sayılırsın.

OKEANOS

Bana deli desinler razıyım:
İyilik uğruna deli sayılmak güzel şey! 385

PROMETHEUS

Bu suç benim suçum olacak yalnız.

OKEANOS

Böyle konuşmakla kovmuş oluyorsun beni.

PROMETHEUS

Bana acıyıp düşman kazanmanı istemem.

OKEANOS

Kim düşman olacak, yeni tahta çıkan kralımız mı?

PROMETHEUS

Evet ta kendisi, onu kızdırmaktan sakın. 390

OKEANOS

Senin başına gelen bir ders, Prometheus.

PROMETHEUS

Haydi git artık, bu tutumunla da kal.

OKEANOS

Sen git demeden gidiyordum zaten:
Dört ayaklı kuşumun kanatları 395
Özlüyor göklerin dümdüz mavisini,
Can atıyor ağıla girip dinlenmeye.

*(Okeanos'un arabası uzaklaşır. Bir ses-
sizlik, sonra Okeanos kızları kayalık-
taki bir sette toplanırlar. Koro başlar.)*

KORO

Kaderine ağlıyorum, Prometheus,
Yürekler acısı kaderine.
Boşanan gözyaşlarım
Akıyor ılık ılık 400
Körpe yanaklarımdan.
Olacak şey mi bu?
Her dileğini bir yasa bilip
Eski zaman tanrılarını
Dize getirmek istiyor Zeus. 405

Acı çığlıklar yükseliyor
Dünyanın dört bir yanından,
Prometheus'la kardeşlerinin
Şanlı geçmişlerini anıp
Ağlıyor bütün insanlar, 410
Buradakiler de, kutsal Asyadakiler de,
İnim inim acılarını
Paylaşıyor ölümlüler.

Ağlıyor Kolkhis kızları da,
O yiğit Amazonlar, 415

Durgun Hazer'in çevresinde,
Dünyanın sınırlarında
Yığın yığın yaşayan İskitler de.

Arabistanın seçkin yiğitleri, 420
Kafkaslarda, sarp kayalıklarda
Ulaşılmaz kalelerde oturanlar,
Keskin kargıları pırl pırl,
Yaman savaş erleri!

.....
.....
Boğuk boğuk iniltiyle 430
Dalgalar düşüyor dalgalar üstüne.
Uğultular geliyor denizlerden,
Yankılanıyor yerin ta dibinde
Hades'in karanlıkları,
Ve kutsal suları ırmakların 435
Çağlayıp akıyor dertli dertli.

(Uzun bir sessizlik)

PROMETHEUS

Kibirimden, gururumdan susuyorum sanmayın:
Kendimi bu hallere düşmüş gördükçe,
Bir düşünce kemirip duruyor içimi:
Ben değil miyim bu yeni tanrılara 440
Bütün üstünlüklerini kazandıran?
Ama bu konuda susuyorum,
Neler söyleyeceğimi biliyorsunuz.
Buna karşılık, dinleyin ne kadar düşkünlü ölümülür,
Ve ben bu ağızsız dilsiz, çocuksu varlıklara
Nasıl verdim aklı, düşünceyi.
Anlatayım bunu, insanları küçültmek için değil, 445
Onlara ne büyük iyilikler ettiğimi göstermek için.
Önceleri insanlar görmeden bakıyor,
Dinlediklerini anlamıyorlardı,
Uzun ömürleri boyunca düş görüntüleri gibi 450
Düzensiz, gelişigüzel yaşıyorlardı.
Bilmiyorlardı duvar örmesini,

İçine güneş giren evler yapmasını,
Ağacı kullanmasını bilmiyorlardı.
Yerin altında, karanlık mağaralarda
Karınca sürüleri gibi yaşıyorlardı.
Ne kışın geleceği belliydi onlar için,
Ne çiçekli baharın, ne bereketli yazın. 455
Bilinç yoktu hiçbir yaptıklarında
Ben gösterinceye kadar onlara yıldızların
Doğuş batışlarını kestirmenin yolunu.
Sonra sayı bilgisini verdim onlara,
Bu kaynak bilgiyi onlar için ben bulup çıkardım. 460
Sonra harf dizilerine geldi sıra,
O diziler ki belleğidir her şeyin,
Anasıdır bilimlerin ve sanatların.
Hayvanlara da ilk boyunduruk vuran ben oldum
Ölümlüleri kurtarmak için kaba işlerden;
Atlari dizginleyip arabalara koştum, 465
Zenginlerin şanını artıran arabalara.
Denizler aşan gemilerin bez kanatlarını
Bulan da benim, başkası değil.
Evet, ölümlüler için neler bulmuşken, 470
Bugün, zavallı ben, bulamıyorum yolunu
Kendi başımı dertten kurtarmanın.

KOROBASI

Olmyacak dertler açtı başına
Aklın, yolunu şaşırttı sana:
Şimdi hasta düşmüş bir hekim gibi
Kendi derdine devâ bulamıyorsun. 475

PROMETHEUS

Dahası var, dinledikçe şaşıracaksın:
Ne bilimler, ne sanatlar daha çıkardım!
En önemlilerinden biri de şu:
İnsanlar hasta düştükleri zaman
Ölüp gidiyorlardı devâsızlık yüzünden;
Ne yiyecekleri şeyi biliyorlardı
Ne içecekleri, ne de sürünecekleri şeyi. 480
Ben öğrettim onlara otları birbirine karıştırıp

Bütün hastalıklara karşı ilaçlar,
 Cana can katan merhemler yapmasın.
 Kâhinlik sanatının binbir yolunu buldum.
 Ben oldum ilkin düşler arasında 485
 Hangilerinin yarın gerçek olacağını bilen.
 Ben oldum insanlara ilk öğreten
 Duyulan seslerde, yol raslantılarında
 Olacakların belirtisini görmeyi.
 Belirttim açıkça yırtıcı kuş uçuşlarının
 Ne zaman uğurlu, ne zaman uğursuz olacaklarını. 490
 Hepsinin huylarını, dostluklarını, düşmanlıklarını,
 Hangilerinin bir arada uçtuklarını.
 Ve hayvan barsaklarının nasıl,
 Hangi kayganlıkları, hangi renkleriyle
 Safra kesesinin ve karaciğer bölümlerinin 495
 Hangi biçimleri ve görünüşleriyle
 Tanrıların hoşuna gideceğini.
 Hayvanların kollarını, bacaklarını, sırtlarını
 Yağlara sardırıp yaktırdım.
 Ölümlülerini erdirmek için
 Kâhinlik sanatının karanlık sırlarına.
 Açıkladım insanlara alevlerin
 Dumanlara bürülü kalmış anlamlarını.
 Kim yaptı bütün bunları? Ben yaptım. 500
 Ya toprağın insanlardan sakladığı hazineler?
 Tunç, demir, gümüş, altın ve bütün madenler,
 Kim buldum diyebilir bunları benden önce?
 Hiç kimse, yalan söyler kim buldum derse.
 Uzun sözün kısası şunu bilmiş ol: 505
 Bütün sanatları Prometheus verdi insanlara.

KOROBASI

İnsanları korumakla ölçüyü kaçırp
 Kendi başına gelenleri küçümseme.
 Ben umutluyum, bir gün kurtulup bu zincirlerden
 Zeus kadar güçlü olacaksın yeniden. 510

PROMETHEUS

Hayır, her işi bitiren Kader
 O günleri bana göstermekten uzak henüz:

Sonsuz acılar, kahırlar bekliyor beni.
 Bu zincirlerden kurtulacağım günden önce,
 Olacağın karşısında ne hüner göstersem boş.

KOROBASI

Olacağı yöneten kim? 515

PROMETHEUS

Üç Moira'lar ve unutmak bilmez Erinys'ler.

KOROBASI

Zeus onlar kadar güçlü değil mi?

PROMETHEUS

O da olacağın elinden kurtulamaz.

KOROBASI

Zeus'un kaderi hep başımızda olmak değil mi?

PROMETHEUS

Orasını kurcalama, bilmen doğru olmaz. 520

KOROBASI

Demek yüce bir sır bu, saklıyorsun benden.

PROMETHEUS

Başka konulara geç, sırası değil henüz
 Bu sırrı açıklamamanın, çok gizli kalmalı.
 Ancak bu sırrı saklayarak kurtulabilirim
 Bu zincirlerden, bu yüz karası işkenceden. 525

KORO

Aman, Zeus karşı durmasın,
 Karşı durmasın dileğime
 Dünyaları yöneten Zeus!
 Kutsal gölenler kurayım hemen,
 Kurbanlar keseyim tanrılara 530
 Okeanos babamızın

Duramaz akar suları başında.
Kötü söz çıkmasın dilimden,
Hiç sarsılmasın bu inancım,
Hep kalsın içimde. 535

Ne tatlı şeydir uzun uzun yaşamak
Cana can katan umutlar içinde,
Sevinçten pırıl pırıl bir yürekle. 540
Ama bir ürperme veriyor içime
Seni bu sonsuz acılar içinde görmek.
İnsanları korumada çok ileri gittin,
Zeus'tan korkmadın, dik başlılık ettin,
[Prometheus.

Bak dost, iyilik ettin de ne iyilik gördün,
Ölümlülerin ne yardımı oldu sana? 545
Görmüyor musun ki kör insan soyu
Düşlere benzer güçsüzlüğü içinde
Eli kolu bağlı yaşıyor.
Hiçbir ölümlü kuramaz
Zeus'un kurduğu düzeni. 550

Bu çektiklerin gösteriyor, Prometheus,
Söylediğimin doğruluğunu.
Bu koro çok başka türlü bir koroyu 555
Getiriyor şimdi aklıma.
Neydi o düğün ezgilerim
Sen yıkanıp gerdeğe girerken:
Kız kardeşim Heslone'yi zengin çeyizlerle 560
Razi etmiştin eşin olmaya.

(Io girer. Alnında iki inek boynuzu vardır.)

IO

Burası neresi? Kim bunlar?
Kimi çakmışlar kayaya böyle
Acı rüzgârlara karşı?
Hangi suçunu ödüyorsun

Can çekişerek buralarda?
Söyle, dünyanın neresine sürükledi 565
Kara bahtım beni, zavallı beni?
Ah! Aman!

O kene yakıyor canımı gene,
Toprağın oğlu Argos hortladı gene.
Aman, uzaklaştır onu, Toprak!
Korkuyorum, gördükçe karşımda
O bin gözlü çobanı.
Bak geliyor işte bana doğru
Sinsi bakışlarıyla. 570
Ölüsü bile durmuyor toprakta,
Çıkıp geliyor cehennemim dibinden
Kovalamak için ben zavallıyı,
Aç susuz süründürmek için beni
Denizleri saran kumsallarda.

Uyku veren ezgiler yükseliyor 575
Balmumuyla sarılı kamışlardan.
Eyvahlar olsun, eyvahlar olsun!
Hangi uzak gurbetlerde
Dolaştırıyor kaderim beni!
Ah Kronosoğlu, ne suçumu gördün de,
Ah, ah, ne suçumu gördün de,
Bu hallere soktun beni?

Çılgınlar gibi koşturuyorsun beni
Amansız bir keneyi takip peşime. 580
Yak beni yıldırımlarınla,
Yerin dibine sok beni,
Deniz ejderhalarına yedir beni,
Ama esirgeme benden, yüce tanrı,
Senden yalvara yakara dilediğimi.
Bittim tükendim dolaşıp durmaktan. 585
Nerde, nasıl bitecek bu sürünmelerim?
Duymuyor musun sesini, duymuyor musun
İnek boynuzları taktığın kızın?

PROMETHEUS

Nasıl duyulmaz sesi, nasıl duyulmaz
Azgın kenenin önünde kaçan kızın,

Zeus'un yüreğini tutuşturan İnakhos kızının?
Hera'nın kini düşmüş ardına bugün, 590
Öldüresiye kovalıyor seni dünyada.

İO

Nerden öğrendin bu adı?
Babamın adını nerden öğrendin?
Söyle ben bahtsız kimsin sen,
Bu zavallı halinle nasıl bilirsin
Benim başıma gelenlerin doğrusunu? 595
Evet, tanrıların belâsı beni yakan,
İğneler batırıp etime
Beni delller gibi dolaştıran.
Koşup duruyorum azgın sığıraşlarla
Açlıktan kudurmanın utancı içinde. 600
Hera'nın kini bırakmıyor peşimi.
Ah, bahtsızlar arasında hangi bahtsız
Katlanmıştı bu benim katlandıklarına?
Haydi açıkça söyle bana
Daha ne çileler bekliyor beni? 605
Bu belânın bir çaresi, bir devâsı var mı,
Var mı, söyle bana biliyorsan,
Söyle, bir yol göster bu yitik kıza.

PROMETHEUS

Öğrenmek istediğini söyleyeceğim
Apaçık, dolambaçsız, dosdoğru, 610
Dostlarla öyle konuşmak gerekir,
Prometheus'tur karşında gördüğün,
Ölümlülere ateşi veren Prometheus.

İO

Ey insanların güçlü yardımcısı,
Mutsuz Prometheus, nedir bu başına gelen?

PROMETHEUS

Az önce anlattım bitirdim
Başıma gelenlerin acı öyküsünü. 615

56

İO

Dileğimi yerine getirmiyeceksin demek.

PROMETHEUS

Nedir dileğin? Her şeyi öğrenebilirsin benden.

İO

Söyle, kim bu kayaya bağladı seni?

PROMETHEUS

Zeus'un buyruğu ve Hephaistos'un kolu.

İO

Hangi suçlarının cezası bu çektiğin? 620

PROMETHEUS

Söylediklerim bunu anlamana yeter.

İO

Anladım peki, söyle bana öyleyse,
Ne kadar sürecek benim sürümlerim?
Ne zaman bitecek ben bahtsızın çilesi?

PROMETHEUS

Bunu bilmektense bilmemen daha iyi.

İO

Ergeç başıma gelecekleri
Boşuna saklama benden. 625

PROMETHEUS

Ben hiç de cimri değilim
Bildiklerimi söylemekte.

İO

Öyleyse ne diye kaçıyorsun
Bana her şeyi söylemekten?

PROMETHEUS

Kötü bir niyetle kaçmıyorum,
Yüreğini sarsmaktan korkuyorum.

57

İO

Benim istemediğim kadar
Yumuşak davranma bana.

PROMETHEUS

Madem öyle istiyorsun, 630
Söylerim ben de: dinle.

KOROBASI

Hayır, şimdi değil, benim isteğime de yer ver:
Önce İo'ya soralım, anlatsın derdini,
Dinleyelim bugüne dek başına gelenleri,
Gelecekleri sonra öğrenir senden.

PROMETHEUS

Haydi, İo, bunların dediklerini yap, 635
Çünkü babanın kızkardeşleridir onlar.
Ağlamak, dertlerini sayıp dökmek
Dinleyenlerin gözyaşları pahasına da olsa,
Ona verilecek zamana değer.

İO

İstiyorsunuz madem, hayır diyemem: 640
Açıkça anlatayım her şeyi size,
Ama doğrusu, anlatmaya utanıyordum da
Tanrısal bir kasırganın nasıl
Allak bullak edip ben zavallıyı,
Varlığına yeni bir biçim verdiğini!
Geceler gecesi yapayalnızken odamda 645
Şöyle sözler duyuyordum düşlerimde:
«Ey mutlu genç kız, niçin yalnızsın
Erkeklerin en yücesi özlerken seni?
Zeus yapıp tutuşuyor senin için,
Aphrodite'nin gerdeğine girmek istiyor seninle. 650
Zeus'un isteğine karşı koma sakın,
Kalk git Lerna'nın yeşil çayırlarına,
Babanın koyun, sığır otlaklarına,
Git ki Zeus görsün orda seni,

Doysun seni görmeye Zeus'un gözü.» 655
Ah! Hep böylesi düşler gördüm geceleri,
Ve bir gün canımı dişime alıp
Söyledim babama ne düşler gördüğümü.

O zaman babam Pytho'ya, Dodona'ya
Adam üstüne adam yolladı öğrenmek için 660
Tanrılar ne istiyor, ne istemiyor diye.
Ama gönderdiği adamlar dönünce
Karışık, karmakarışık sözler ediyorlardı.
Sonunda günün birinde

Anlaşılr bir söz geldi İnakhos'a,
Bu söz açıkça diyordu ki babama: 665
At kızını evinden, yurdundan dışarı,
Gitsin, tanrılara bir kurbanlık gibi,
Dolaşıp dursun dünyanın dört bir yanına,
Yoksa Zeus yıldırımlarıyla

Çarpıp yok edecek senin soyunu.
Apollon'dan gelen bu sözleri duyunca babam, 670
Kovdu beni, attı evinden dışarı.
Kendi için de, benim için de kötü bir şeydi bu,
Ama ne yapsın, Zeus'tu onu zorlayan.
Bir anda değişiverdi içim dışım,

Birden şu boynuzlar çıktı başımdan,
Keskin dişli bir kene de ısırınca beni, 675
Çılınca bir atılışla fırladım gittim
Kerkhne'nin, Lerna'nın tatlı sularına doğru.
Argos adında birini taktılar peşime.
Bu, Toprağın oğlu asık suratlı çoban
Adım adım izliyordu beni,

Sayırsız gözlerini dikerek üstüme. 680
Beklenmedik bir anda can verdi bu çoban,
Bense hep o belâli iğnenin zoruyla
Bu topraktan o toprağa koştum durdum.
Öğrendin işte başıma gelenleri,
Daha ne çilem varsa dolduracak
Acı bana da söyle açıkça, 685
Beni yalanlarla avutmaya kalkmadan.
En büyük kötülük aldanmadır bence.

KORO

Aman aman, yeter, sus, yeter,
Bu belâ düşmanlar başına!
Bu duyduklarına inanmıyor,
İnanmak istemiyor kulaklarım.
Acı, belâh, korkunç bir kader bu!
Görülmesi de, duyulması da yürekler acısı! 690
İki iğneli bir kene gibi yakıyor içimi.
Ah Kader, Kader!
Nedir bu çektikleri İo'nun! 695

PROMETHEUS

Dur hele, acele etme o kadar
Vahlanıp korkulara kapılmakta,
Dur bakalım neye varıyor
Bütün bu belâların sonu.

KOROBASI

Söyle bitsin, öğrensin her şeyi,
Hastaya hoş gelir açıkça bilmek
Başına neler, neler daha geleceğini.

PROMETHEUS

Dilediğiniz yerine geldi, çektiklerini 700
Kendisi söylesin dediniz, söyledi.
Şimdi sonrasını dinleyin benden:
Bakalım Hera yüzünden bu genç kız
Daha neler, neler daha çekecek.
Ey sen, İnakhos'un dünyaya getirdiği kız, 705
İyi dinle sana söyleyeceklerimi
Bilmek istiyorsan nereye varacak yolun.
Şimdi sen burdan yola çıkınca,
Gün doğusuna doğru git önce,
Çift sürülmemiş ovalardan geç,
Göçebe İskitlerin ülkesine kadar git,
Onlar ki kamış evlerde otururlar
Güzelim tekerlekler üstünde. 710
Ve uzak hedefleri vuran

Yaylar taşırlar omuzlarında.
Sakin yaklaşayım deme onlara,
Denizden yana yürü bu ülkenin çevresinde.
Sol yanında Khalyb'ler olacak,
Demiri işleyen Khalyb'ler. 715
Aman onlardan sakın kendini
Yırtıcı yaratıklardır onlar,
Yabancılar yaşanamaz yanlarına.
Böylece Hybristes ırmağına varacaksın,
Adı üstünde: taşkın bir ırmaktır o.
Geçeyim deme, kolay geçilmez.
Yürü Kafkas dağına doğru,
O bütün dağların en yükseğine, 720
Onun yamaçlarından alır kaynağını
Hybristes'in azgın suları.
Yıldızlara yakın tepeleri aş,
Ve güneye doğru inen yolu tut.
Orada Amazonlar ordusunu göreceksin,
Thermodon üstünde Themiskyra'yı kuracaklar, 725
O kıyılarda ki Salmydessos denize doğru
Uzatır kayalarını bir çene gibi,
Yutmak için gemileri, denizcileri.
Amazonlar yol gösterir sana seve seve.
Kimmer'lerin berzahına varacaksın böylece, 730
Bir büyük gölün daracık kıyılarında.
Oradan ayrılırken hiç korkusuz
Maiotis boğazını geç, git yoluna.
Ordan geçişini insanlar anacak:
Boğaz Bosporos adını alacak senden ötürü.
Ordan sonra Avrupayı bırakıp 735
Asya topraklarına ayak basacaksın.
Görüyor musunuz ne sert davranıyor
Tanrılar tanrısı her yerde her zaman?
Yatağını özlediği bu ölümlü kız
Sürüm sürüm süründürüyor koca tanrı.
Zalim bir erkeğe düştün, zavallı kız,
Çünkü benim bütün bu söylediklerim 740
Çekeceklerinin başlangıcı bile değil.

İO

Ah belâlı başım, bahtsız başım!

PROMETHEUS

Ağlamaya sızlamaya başladın gene,
Daha kötüsünü öğrenince ne yapacaksın?

KORABAŞI

Daha ne kaldı söyleyeceğin? 745

PROMETHEUS

Bir deniz, dalgah bir belâ denizi!

İO

Ne diye yaşıyorum, öyleyse,
Niçin atmıyorum kendimi bu kayadan?
Bir düşer kurtulurum bütün dertlerden.
Her gün korkakça acı çekmektense
Bir anda ölüp gitmek daha iyî. 750

PROMETHEUS

Benim acılarıma hiç katlanamazdın demek!
Kader ölmeme de izin vermiyor benim,
Yalnız ölüm kurtarabilirdi beni,
Oysa benim işkencelerimin sonu yok 755
Zeus tahtından düşmedikçe.

İO

Zeus tahtından düşebilir mi birgün?

PROMETHEUS

Çok mu sevinirdin böyle bir şey olsa?

İO

Elbette, onun yüzünden değil mi bu çektiklerim?

PROMETHEUS

Peki öğren öyleyse, bu olacak bir gün. 760

İO

Kim alabilir onun gücünü elinden?

PROMETHEUS

Kendi kendisi ve olmayacak istekleri.

İO

Nasıl? Anlat bana bir sakınca yoksa.

PROMETHEUS

Evlenip pişman olacak evlendiğine.

İO

Ölümlü mü ölümsüz mü alacağı kadın? 765
Onu da söyle söylenebilirse.

PROMETHEUS

Ne diye sorarsın? Söylenemez bu.

İO

Karısı mı tahtından atacak onu?

PROMETHEUS

Babasından güçlü bir oğul doğurarak.

İO

Kaderi değiştirmenin yolunu bulamaz mı?

PROMETHEUS

Bulamaz, Prometheus zincirli kaldıkça. 770

İO

Zeus istemedikçe, kim çözebilir
Senin zincirlerini?

PROMETHEUS

Senden doğacak olan biri.

İO

Ne? Benim bir oğlum mu kurtaracak seni?

PROMETHEUS

On kuşak sonra üçüncüsü.

İO

Anlaşılr gibi değil bu söylediğin. 775

PROMETHEUS

Fazla kurçalama başına geleceklere.

İO

Bana bir müjde verip elimden alma.

PROMETHEUS

İki şeyden birini bildireceğim sana.

İO

Hangi iki şey? Koy önüme de seçeyim.

PROMETHEUS

Peki, koyuyorum işte önüne, seç:
Daha neler çekeceğini mi söylüyeyim,
Yoksa beni kimin kurtaracağını mı?

780

KOROBASI

Bu iki bağıştan biri onun olsun,
Ötekini de benden esirgeme.
Çok görme bize bu dilekleri:
İo'ya çilesinin sonunu anlat.
Benim dileğim de senin kurtarıcını bilmek.

785

PROMETHEUS

Böyle candan istiyorsunuz madem,
Hiçbir şeyi saklamıyacağım sizden.
Peki, önce sana söylüyeyim, İo,
Daha ne belâlı yollar açacağını.
Bunları iyice yaz kafanın duvarına:
Dünyanın sınırındaki ırmağı geçince,
Güneşin ilk ışık adımlarına doğru...
Aşınca uğultularını denizin,
Gorgon'lar ülkesi Kisthene'ye geleceksin,
Phorkys'in kızları oturur orada,
Kuğu gövdeli üç kutsal baldre,
Onlar ki gözleri bir tektir, dişleri bir tek,
Onlar ki ne güneş görmüştür yüzlerini,
Ne de doğan ayları gecelerini.
Üç kızkardeş vardır onların yanında

790

795

Ejderha kanatlı Gorgon'lar,

O, insanları korkudan korkuya salan,
Görenlerin soluğunu kesen Gorgon'lar.
Bunu şimdiden öğrenmiş ol benden.

800

Ama bir başka tehlike var, onu da bil:
Zeus'un köpeklerinden koru kendini,
O havlamaz, uzun gagalı, kanatlı köpeklerden.
Atlı Arimaspos ordularından da sakın:
Bu tek gözlü devler, sularında altın akan
Pluton ırmağının kıyılarında otururlar.
Hiç yaklaşayım deme bunlara.

805

Uzak bir ülkeye varacaksın sonunda,
Kara derili insanlar oturur orada,
Güneşin sularına yakın, Aithiops kıyısında,
Bu kıyıda çağlayana kadar git,
Orada Byblos dağlarının başından
Kutsal sağlık suları akar Nil'in.

810

Bu sular üç kenarlı bir toprağa getirecek seni,
Kaderin seçtiği yer orasıdır işte
Sen, İo, ve çocuklarının yurt kurması için.
Anlaşılmadık bir yanı varsa söylediklerimin,
Sor, bir daha söylüyeyim, iyice öğren:
Bol bol vaktim var burda benim nasıl olsa.

815

KOROBASI

Söylenmedik ya da unutulmuş ne varsa
Söyle hepsini bu belâlı yolculuk üstüne.
Bitirdiyse, bizim dileğimizi yerine getir.
Unutmadın, değil mi, bizim dileğimizi?

820

PROMETHEUS

Her şeyi öğrendi yolculuğu üstüne.
Boş sözler etmediğimi bilmesi için
Buraya gelmeden neler çektiğini de söylüyeyim;
Böylece inanır sözlerimin doğruluğuna.
Olan biten her şeyleri bir yana bırakıp
Son dolaştığım yerlere geliyorum:
Molossa ovasına, Dodona yamacına geldin,
Thesprot Zeus'unun kehanet yurdudur orası,

830

Konuşan meşeleri aklı durdurur.
 Seninle de konuştuular açıkca:
 Zeus'un şanlı karısı olacağını söylediler.
 Bütün bunları unutmadın elbet, 835
 Kene ısırınca nasıl atıldın kıyı yolundan
 Rhea'nın uçsuz bucaksız körfezine doğru!
 Ordan kasırgalar gibi döndün geri;
 Ama bil ki o gittiğin körfeze
 İo Körfezi denecek gelecek çağlarda, 840
 Böylece geçişini anacak bütün ölümlüler.
 İşte bununla anlatmış oluyorum sana
 Görünenden ötesini gören bir gözüm olduğunu.
 Geri kalanları sizler de duyun öğrenin onunla.
 Demin anlattıklarına dönüyorum şimdi: 845
 O ülkede, karanın bittiği yerde,
 Nil'in tam ağzında, bir set üstünde
 Kanobos adında bir şehir vardır.
 Zeus orada akıl sağlığımı geri verecek
 Barışçı elinin bir dokunuşuyla.
 Doğuracağın çocuğun adı kara Epaphos olacak
 Zeus'un bir dokunuşuyla doğacağı için. 850
 İşte o toplayacak ürünlerini
 Taşkın Nil'in suladığı toprakların.
 Ondaki sonraki beşinci kuşaktan elli kız
 Argos'a istemeye istemeye dönecekler
 Yakınlarıyla evlenmekten kurtulmak için. 855
 Arzudan gözleri kararmış amca oğulları
 Güvercinlere saldıran çaylaklar gibi,
 Yasak gerdeklerin avcıları gibi,
 Koşup gelecekler onların ardından.
 Ama tanrı hoş görmeyecek birleşmelerini.
 Pelasgos topraklarında kalacak ölüleri. 860
 Karanlıkta pusu kuran kadın yüzlü Cinayet
 Hakkından gelecek hepsinin bir gece:
 Her gelin öldürecek güveyisini,
 Kızıl kanlara boyanacak hançerleri,
 Böylesi gelin güveyilik düşman başına!
 Bir tek gelin yalnız, ana olmak hevesiyle 865
 Gevşeyip öldürmeyecek güveyisini,

İkisi de kötü yollardan birini seçecek,
 Kaatil olacağına kahpe olurum, diyecek.
 Ve işte ondan doğacak Argos'ta bir kral soyu.
 Çok uzun sürer bütün bunları anlatması, 870
 Şunu bil ki yalnız, bu soydan gelecek
 Beni kurtaracak olan şanlı yiğit.
 Bu geleceği anam açıkladı bana,
 Eski Titanların kızkardeşi Themis.
 Ama nasıl gerçekleşecek bütün bunlar 875
 Uzun sürer anlatması, işine de yaramaz.

İO

Ay ay ay, aman aman!
 Titremeler girdi içime birden!
 Allak bullak oluyor kafam,
 Kızgın demir gibi yakıyor beni kene. 880
 Ürkek yüreğim tepiniyor içimde,
 Gözlerim fırlayacak sanki yuvalarından.
 Bir azgınlık çileden çıkarıyor beni,
 Dilim benim dilim olmaktan çıkıyor,
 Karanlık düşünceler çarpışıyor kafamda, 885
 Yükselen dalgalarıyla bir çılgınlık...

(İo çılgınca kaçıp gider)

KORO

Ah! Bilge, gerçek bir bilgeymiş
 Şunu ilk düşünüp dile getiren:
 Dengin dengini bulmasıdır
 En büyük mutluluk dünyada. 890
 Emeğiyle yaşayan insan
 Evlenmeye kalkmıyacak
 Paralı, soylu kişilerle.

Ah! Hiçbir zaman, hiçbir zaman
 Gelin görmeyin beni sakın
 Yüce Zeus'un yatağında!
 Gökten inme olmasın kocam. 895

Ürperiyorum io'yu gördükçe,
Erkeklere yüzvermeyen bu kız
Hera yüzünden neler çekiyor,
Nasil sürünüyor sürüm sürüm!

900

Ne olursa olsun da kocam
Benden üstün kişi olmasın!
Gözlerinden kaçınılmaz tanrılar
Sevgiyle baktasınlar sakın bana!
Öyle bir savaş ki bu savaşılmaz,
Öyle bir yol ki ucu bulunmaz.
İnsan nasıl çıkabilir işin içinden,
Nasil karşı koyar
Zeus'un isteğine?

905

PROMETHEUS

Görürsünüz, bir gün gelecek, Zeus
Ne kadar sert de olsa yumuşayacak,
Çünkü girmeye hazırlandığı yatak
Gücünden, tahtından edip yıkacak onu.
Böylece tam yerine gelmiş olacak
Babası Kronos'un ettiği lanet,
Bunca zaman oturduğu tahttan düşerken.
Bu belâdan kurtulmanın yolunu
Hiçbir tanrı gösteremez ona benden başka:
Yalnız benim, olacağı ve çaresini bilen.
Varsın şimdi otursun korkusuzca tahtında
Göklere dolduran gümbürtülerine güvenerek,
Ateş soluyan okunu sallayıp ellerinde.
Bunların hiçbiri önleyemez düşmesini
Şerefini yitirmenin dayanılmaz acısına.
Öyle güçlü bir düşman hazırlıyor ki kendisine!
Savaşılması zor yaman bir yaratık bu,
Bulacağı ateş yıldırımından zorludur,
Gök gürlütüsünü bastırır gümbürtüsü.
Yerleri sarsan deniz belâsı,

910

915

920

Poseldon'un üç dişli kargısı bile,
Paramparça olacak o düşmanın önünde.
Zeus bu belâya çatdığı gün anlayacak
Kralla köle arasındaki ayrılığı.

925

KOROBASI

Kehanet değil, senin özlemin bunlar.

PROMETHEUS

Olacağı söylüyorum, özlemim de bu.

KOROBASI

Zeus başkasının buyruğuna mı girecek?

930

PROMETHEUS

Benimkilerden ağır olacak zincirleri.

KOROBASI

Böyle sözler etmekten korkmuyor musun?

PROMETHEUS

İstese de ölemeyen neden korkabilir?

KOROBASI

Sana daha ağır işkenceler edebilir.

PROMETHEUS

Buyursun, her şeyi göze aldım.

935

KOROBASI

Bilgeler kaçınılmaz önünde eğilir.

PROMETHEUS

Sen tapın, yalvar, yaltaklan günün efendisine!
Zeus hiç, ama hiç umurunda değil benim.
Elindeyken, ne isterse yapsın, assın kessin:
Uzun sürmeyecek çünkü göklerde saltanatı.
Ama bakın, Zeus'un habercisi karşımda,
Genç efendimizin uşağı gelmiş,
Yeni şeyler öğreneceğiz besbelli.

940

(Kanatlı sandallarıyla uçagelen Hermes,
Prometheus'un yanına başına konar.)

HERMES

Sana geldim, sana, bilgiler bilgici,
Acılar acısı lâf eden tanrı düşmanı,
Ölümsüzlerin hakkını ölümlülere veren 945
Seni ateş hırsızı seni, dinle!
Babam açık açık konuşmanı buyuruyor sana:
Nedir bu korkuluk yaptığın evlenme,
Kimmiş onu tahtından atacak olan?
Bu kez artık gizli kapaklı konuşma yok,
Her şeye belli adını vererek konuş. 950
Yeniden buralara getirme beni, Prometheus.
Görüyorsun işte, bu tuttuğun yol değil,
Bu değil Zeus'u yumuşatmanın yolu.

PROMETHEUS

Al sana bir sürü parlak, yuvarlak söz!
Tanrı uşağı dediğin böyle konuşmalı.
Siz yeniler yeni bir yönetim kurdunuz, 955
Kalenize dertler giremez sanıyorsunuz;
Ama ben iki kral gördüm
O kaleden sürülmüş, kapı dışarı edilmiş,
Üçüncüsü ki efendisidir bugünkü dünyam
Bu gözlerim görececek onun da
En büyük utançla kovulduğunu.
Hey, sen ne sandın? Ben korkacak biri miyim?
Yeni tanrılara baş eğecek göz var mı bende? 960
Yok, hem de nasıl yok, hiç yok!
Onun için sen git, yürü git geldiğin yere,
Hiçbir soruna karşılık alamazsın benden.

HERMES

İşte sen hep bu inatların yüzünden
Bu belâ kayalarına oturtun gemini. 965

PROMETHEUS

Bil ki senin köleliğimle değiştirmem
Benim başuma gelen belâlar belâsını.

HERMES

Demek şu kayanın kölesi olmak daha iyi
Zeus babanın sadık habercisi olmaktan?

PROMETHEUS

Beni hor görenleri ben de hor görürüm. 970

HERMES

Başına gelenden hoşlanır gibisin.

PROMETHEUS

Hoşlanmak ha? Düşmanlarım hoşlanır bundan;
Sen de onlardan birisin, Hermes.

HERMES

Beni de mi suçlu görüyorsun bu işte?

PROMETHEUS

Açıkçası bütün tanrılara düşmanım ben: 975
İyllik ettim kötülük gördüm hepsinden.

HERMES

Anlıyorum, sayıktıyorsun sen:
Hastalığın pek ağır olsa gerek.

PROMETHEUS

Evet hastayım, hasta olmak gerekirse
Düşmanlarını düşman bilmek için.

HERMES

Muradına ersen, baş belâsı olurdun.

PROMETHEUS

Eremedim, yazıklar olsun!

HERMES

İşte Zeus'un bilmediği bir söz bu! 980

PROMETHEUS

Zaman her şeyi öğretir sonunda.

HERMES

Ama senin aklını başına getirmedi zaman.

PROMETHEUS

Doğru, yoksa bir uşakla konuşur muydum?

HERMES

Anlaşılan hiç niyetin yok
Babamın isteğini yerine getirmeye.

PROMETHEUS

Getirmez olur muyum! Bunca şükran borcumu 985
Ödemek zorundayım kendilerine!

HERMES

Bir çocukla eğlenir gibisin benimle.

PROMETHEUS

Çocuk, çocuktan da saf değil misin
Benden bir şey öğreneceğini sanıyorsan?
Dilediği kötülüğe, kurnazlığa başvurursun
Zeus söyletmez bana istediğini 990

Bu utanç zincirlerini çözmeden önce.
Salsın üstüme kavuran alevini,
Ak kanatlı karlara boğsun Zeus;
Depremlerin yeraltı gümbürtüleriyle
Afallatsın, allak bullak etsin dünyayı
Hiçbir şey söyletmez bana adını 995
Onu tahtından atacak olanın!

HERMES

Böyle konuşmak ne işine yarar, bir düşün.

PROMETHEUS

Her şey düşünülür, görüldü çoktan.

HERMES

Uslan, zavallı deli, uslan da artık 1000
Belâ karşısında daha doğru kullan aklını.

PROMETHEUS

Yorma beni, vaktini yitirme boğuna
Dalgalara ders vermek ister gibi.
Hiç aklına getirme ki günün birinde ben,
Ürküp Zeus'un fermanlarından,
Bir kadın yüreğine döner yüreğim,
Açıp ellerimi havaya kadınlar gibi,
Yalvarırım en öğrendiğim varlığa
Çözsün diye kölelik zincirlerimi. 1005
Olmayacak şeylerin en olmayacağıdır bu.

HERMES

Anlaşıldı, ne kadar konuşsak boğuna.
Yalvarıp yakarsam da hiç yumuşayacağım yok,
Tersine yeni gem vurulmuş taylor gibi 1010
Şahlanıyorsun dizginlere karşı.
Ama sağlam hesaba dayanmıyor şahlanmaların:
Yanlış düşünen sadece direktlikle
Hiçbir şey elde edemez taş çatlasa.
Sözlerim seni yola getiremezse, bir düşün
Ne kasırgalar kopar, neler gelir başına! 1015
Önce babam yıldırım, şimşekleriyle
Param parça eder bu sarp kayalığı.
Gömülür kalırsın taşların bağrına,
Uzun zaman gün ışığını göremezsün. 1020
İşte o zaman Zeus'un kanatlı köpeği,
O kızıl kartal kemirir bedenini oburca
Dâvetsiz konuklar gibi gelip şölene
Delik deşik eder seni bütün gün,
Karaciğerinle tıka basa doyuncaya dek. 1025
Bu işkencenin sonu da gelmez, bilesin,
Bir tanrı geçmedikçe senin yerine,
Katlanmadıkça senin çektiğin acılara,
İnmedikçe ışıksız Hades ülkesine,
Kapkara derinliklerine Tartaros'un.
Düşün taşın, boş bir korkutmaca değil, 1030
Gerçekten söylendi bu söylediklerim,
Zeus'un ağzından da yalan çıkmaz,
Ne derse tam dediği gibi olur.

Her şeyi dört bir yanıyla iyice düşün,
Sağduyuyu inadına kurban etme. 1035

KOROBAŞI

Bize sorarsan, Hermes'in dedikleri yerinde:
İnadı bırakıp doğru düşün diyor sana.
Haydi, söz dinle; Bilgeye sapıtmak yaraşmaz.

PROMETHEUS

Biliyordum bana bu bildiriyi getireceğini, 1040
İleri geri konuşup kafamı şişireceğini.
Ama utanılacak bir şey yoktur
Düşmanın düşmanından kötülük görmesinde.
Varsın saldırısın üstüme çatal dilli alev,
Yarılsın gökler yıldırımla, 1045
Azgın yeller sarsın dört bir yam,
Dünyayı kökünden koparsın solukları,
Denizler uğultulu dalgalarıyla
Siliş süpürsün yıldız yollarını göklerde! 1050
Atsın sonunda beni karanlık Tartaros'a,
Girdapların amansız anaforlarına!
Ne yaparsa yapsın ödüremez beni.

HERMES

Çılgın düşünceler, çılgın sözler bunlar!
Akılla ilgisi var mı bu dileklerin? 1055
Biraz olsun gevşemiyor azgınlığı.
Ama sizler ki acıyorsunuz ona
Hemen uzaklaşın, kaçın buralardan. 1060
Yoksa bir anda aklınızı başınızdan alır
Şimşekle yarılan göklerin gümbürtüsü.

KOROBAŞI

Başka türlü konuş, inandırmıyorsun beni,
Hiç hoş göremeyeceğim sözler ediyorsun. 1065
Ne demek, kalleslik etmemi mi istiyorsun?
Hayır, belâyı paylaşacağım onunla:

Döneklige yer vermem yüreğimde,
En öğrendiğim şeydir döneklık. 1070

HERMES

Peki, ama unutmayın söylediklerimi,
Başınız belâyâ girince de,
Bahtınızdan yakınmaya kalkmayın.
Zeus bizi pusuya düşürdü demeyin. 1075
Kendi kendinizi suçlayın: Söyledim çünkü.
Hiç de birdenbire, habersizden değil,
Kendi budalalığınız yüzünden düşeceksiniz
Belânın içinden çıkılmaz ağlarına.

*(Hermes çıkar. Yer altından uğultular
gelir.)*

PROMETHEUS

Söz değil artık bu, olayın ta kendisi!
Sarsılıyor yer 1080
Ta derinlerden,
Sesler geliyor gök gürültüsü gibi.
Kıvrım kıvrım sarıyor gökleri yıldırım,
Bir hortum kaldırıyor tozu toprağı,
Birbirine giriyor havanın bütün solukları, 1085
Rüzgârlar rüzgârlarla savaşıyor,
Gökler denizlere karışıyor.
Bu işte besbelli Zeus'un
Beni korkutmak için çıkardığı kasırga. 1090
Ey yüce anam benim,
Ve ey sen
Dünyaya ışık salarak dönen Gökyüzü,
Gör uğradığım haksız belâları!

*(Gök bir daha gürler ve kayalıklar devrilir.
Prometheus, Okeanos kızları ile birlikte gözden kaybolur.)*